

A Kúria a dr. Nadray Katalin ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Kovács Kornélia ügyvéd a Hennelné dr. Komor Ildikó és dr. Szakács Eszter Rita ügyvéd, valamint a ügyintéző: ...szabadalmi ügyvivő) által képviselt I. rendű, II. rendű és a III. rendű alperesek ellen szabadalmi licenciadíj megfizetése iránt a Fővárosi Bíróság előtt 8.P.20.497/2007. számon megindított és a Fővárosi Ítéltábla 8.Pf.21.393/2011/6. számú jogerős ítéletével befejezett perében a felperes által 72. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem és az I. r. alperes által benyújtott csatlakozó felülvizsgálati kérelem folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria a jogerős ítéletet részben hatályon kívül helyezi, és az I. rendű alperest terhelő marasztalás összegét 42.921.693 (negyvenkettőmillió-kilencszázhuszonegyezer-hatszázkilencvenhárom)forintra és járulékaira leszállítja. Egyebekben a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű alperesnek 600.000 (hatszázezer) forint felülvizsgálati eljárási részkiöltséget.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A jogerős ítélet által megállapított tényállás szerint a felperes kizárólagos jogosultja, illetve szabadalmastársa volt a per tárgyát képező 16 szabadalomnak.

A felperes pontosított kereseti kérelmében a találmányok és szabadalmak oltalmáról szóló 1969. évi II. törvény (Szt.) alapján e 16 szabadalom után 1992. január 1-től a lejáratig terjedő időre járó, az értékesítésből származó nettó árbevétel 5 %-a, azaz 134.145.974 forint licenciadíj megfizetésére kérte kötelezni az I. r. alperest az 1991. július 4-én megkötött licencszerződés

szerint.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az I. r. alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 128.383.054 forint + áfa összeget és az összeg után 2000. január 1. napjától a kifizetésig terjedő időre járó törvényes mértékű középarányos időtől járó késedelmi kamatot, valamint 5.500.000 forint együttes első- és másodfokú perköltséget. Az I. r. alperes beszámítási kifogását 3.575.812 forint tekintetében elutasította.

Az I. r. alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, az I. r. alperest terhelő marasztalás összegét 43.051.840 forintra és járulékaira leszállította. Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította. Mellőzte a beszámítási kifogással kapcsolatos elutasító rendelkezést és a felperest kötelezte arra, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. r. alperesnek 4.000.000 forint elsőfokú perköltséget. Kötelezte a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az I. r. alperesnek 1.500.000 forint másodfokú perköltséget. Megállapította, hogy az I. r. alperes kérelmére 900.000 forint fellebbezési illeték visszatérítésének van helye.

Az ítélet tábla határozata indokolásában megállapította, hogy a licencszerződés 3.2 pontja szerint a díjak minden naptári negyedév utolsó napján váltak esedékessé. A kereset 2001. április 18-i benyújtását megelőzően a felperes 2000. augusztus 2-án kelt és nem vitásan kézhez vett felszólító levelet intézett az I. r. alpereshez, így ez az időpont számít az igény első érvényesítésének. Ezért a Ptk. 324. § (1) bekezdése, a 325. § (1) bekezdése, 326. § (1) és (2) bekezdése alapján az elévülés 1995. augusztus 2-án bekövetkezett, az ezt megelőzően esedékes licenciadíj bírói úton való érvényesíthetősége megszűnt.

Amennyiben a felperes által megjelölt indokok igazolt tényként elfogadhatók lennének, azok abban az esetben is kívül esnek a menthető ok körén. A vállalat vezetése és a vállalat a harmadik személyek vonatkozásában egynek tekintendő, a felperesnél uralkodó, hivatkozott kaotikus viszonyokat a polgári jog nem részesíti védelemben (Ptk. 4. § (4) bekezdése).

A licenciadíjak megítélése vonatkozásában az ítélet tábla nem a szerződésben szereplő „szabadalmak lejártáig” kifejezésnek, hanem az Szt.30.§ a) és b) pontjában foglaltaknak tulajdonított jelentőséget, amelyek alapján az oltalom megszűnése folytán – az akár az oltalmi idő lejártáig, akár a fenntartási illeték nem fizetése miatt következett be – , a szabadalom közkinccsé válik, így azt bárki díjfizetési kötelezettség nélkül hasznosíthatja. A fenntartási illeték megfizetésének kötelezettsége és annak elmulasztása miatti felelősség nem a díjper, hanem más eljárás tárgya lehet.

Mindezekre tekintettel az elévülés és a megszűnt szabadalmak folytán az ítéltábla nem vizsgálta az ..., az, a, a, az és a című, hat szabadalom után érvényesített díjigény összecszerűségét, mivel ezek oltalma megszűnt az elévülési határidő előtt.

A szabadalommal kapcsolatban a felperes nem igazolta, hogy a szabadalmas feljogosította volna a hasznosítási jog átengedésére, ezért a peres felek licenciaszerződése e szabadalommal kapcsolatban a jogosulatlan használatba adás folytán jogszabályba ütközik, így a Ptk. 200. § (2) bekezdése szerint semmis. Tehát a szabadalom hasznosítása miatt a felperesnek nem járt díj.

A közös szabadalmak közül a, a és a szabadalmakról a jogerős ítélet megállapította, hogy azok az elévülési idő lejártá előtt megszűntek, így licenciadíj e szabadalmak hasznosítása után nem érvényesíthető.

A szabadalom tekintetében kifejtette: nem nyert bizonyítást a szabadalmastársak hozzájárulása. Erre tekintettel a szabadalom vonatkozásában sem illeti meg a licenciaszerződés szerinti díjazás a felperest. Hangsúlyozta, hogy a felperes által csatolt nyilatkozatok a Ptk. 207. § (1) bekezdése alapján nem értelmezhetők a licenciaszerződéshez való hozzájárulásként.

Az ítéltábla nem fogadta el azt az érvelést, hogy egyes szabadalmak esetében a gyártástechnológia megváltozása folytán alaptalan a díjigény. A, a és a szabadalom tekintetében az I.r. alperes nem tett eleget bizonyítási kötelezettségének, az általa becsatolt iratok, az igazságügyi szakértő véleménye és annak kiegészítése alapján nem volt kétséget kizáróan megállapítható, hogy a szabadalmazott eljáráshoz képest változtatás történt.

A licenciaszerződés nem támasztotta alá az I. r. alperes álláspontját, miszerint a felperes által 5 % díj fejében biztosított jogok összessége, részben a licenciából, részben a know-how-kból áll, ezért licenciadíjként csak 2,5 % számítható.

Mindezek alapján az ítéltábla a felperest megillető licenciadíjat nyolc szabadalom tekintetében, a felek által nem vitatott, de kizárólag 1995. augusztus 2-át követően keletkezett árbevétel 5 %-a alapján számította ki.

A felperest megillető licenciadíj és az elismert összegű beszámítási kifogás (5.762.920 forint) különbözeteként 43.051.840 forintra leszállította az I. r. alperest terhelő marasztalási összeget és ennek megfelelően határozott a perköltség viseléséről.

A jogerős ítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben elsődlegesen annak megváltoztatását kérte akként, hogy a bíróság a felperes 1992. január 1-től 1995. augusztus 2. közötti licenciadíj iránti követelésének adjon helyt.

Állapítsa meg, hogy a felperest a licenciadíj az egyes szabadalmak lejáratási időpontjáig terjedő időszakra illeti meg, továbbá, hogy azon szabadalmak tekintetében is megilleti a licenciadíj, amely szabadalmaknak társtulajdonosa volt, illetve a termék, amelyre vonatkozó szabadalomhasznosítás jogcímén állt felperes rendelkezésére, hasznosítása után is köteles az alperes a licencszerződésben meghatározott díj megfizetésére.

Másodlagosan a jogerős ítélet részbeni hatályon kívül helyezését, az elévülés, a megszűnt szabadalmak után járó díjkövetelés, valamint a közös tulajdonú szabadalmak és a termék után járó díjkövetelés tekintetében a másodfokú bíróság új eljárásra kötelezését kérte.

A felülvizsgálati kérelem érvelése szerint a felperes követelése az 1995. augusztus 1-jét megelőző időszak tekintetében sem évült el.

A jogelőd részvénytársasággá alakulása, majd privatizációja olyan jelentős szervezeti változás volt, amely az elévülés nyugvásának megállapítását megalapozza. A Fővárosi Ítéltábla jogerős közbenső ítéletében is rögzítette, hogy a felperes jogelődjének képviselője a perbeli események során nem az általa képviselt társaság érdekében járt el, semmis megállapodást kötött.

A felperes a csődeljárásra és a privatizációra nem a nyugvást előidéző körülményeként hivatkozott, hanem amiatt, hogy még e jelentős dokumentumokban sem került sor a követelés megemlítésére.

A felperes érvelése szerint a szabadalmi védettség megszűnése az alperes fizetési kötelezettségét nem szüntette meg, mert a felek a licencszerződésben az I.r. alperes fizetési kötelezettségét a szabadalmak lejártáig terjedő időre állapították meg. A szabadalmi védettség jogellenes megszüntetése pedig nem mentesítheti az I. r. alperest fizetési kötelezettsége alól. Ez ugyanis sérti a Ptk. 4.§ (4) bekezdését.

A közös szabadalmak közül a felperes felülvizsgálati kérelmében a és a szabadalomra tartotta fenn igényét. Hivatkozott e körben a becsatolt hasznosítási szerződésekre, amelyekkel bizonyította, hogy a szabadalmastársak hozzájárultak a felperes által történő hasznosításhoz.

A szabadalom tekintetében a felperes a felülvizsgálati kérelemben azt adta elő, hogy a kizárólagos jogosult a felperessel kötött szerződésben átadta a felperesnek a hasznosítás jogát. A megállapodás feljogosította a felperest, hogy a díjfizetési időszakon túli hasznosításra, amire az Szt. 18.§ (4) bekezdése lehetőséget ad. Érvelése szerint egyébként az engedély hiánya nem eredményezheti a szerződés érvénytelenségét.

Az I. r. alperes csatlakozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett

elő, amelyben a jogerős ítélet csatlakozó felülvizsgálati kérelemmel nem érintett indokolásának fenntartása mellett, annak hatályon kívül helyezését és a jogszabályoknak megfelelő új határozat hozatalát, és a kereset teljes elutasítását kérte.

A, a és a elnevezésű perbeli szabadalmak vonatkozásában az I. r. alperes a szakértői véleményben foglaltakon keresztül a perben kétséget kizáróan bizonyította, hogy nem állt fenn licencdíj-fizetési kötelezettsége, mert az I. r. alperes megváltoztatta az adott szabadalommal védett oltóanyag gyártástechnológiáját. tanúvallomása is azt támasztotta alá, hogy a sarzslapok a valóságnak megfelelően tartalmazták az alperesnél végrehajtott gyártástechnológiai változtatások időpontját és módját.

A díjkulcs tekintetében az I. r. alperes előadta, hogy a szerződés alapján kétséget kizáróan megállapítható: az 5 % a szabadalmak, a műszaki információk és a know-how együttes rendelkezésre bocsátásáért jár.

A felperes és az I. r. alperes felülvizsgálati ellenkérelmükben a jogerős ítélet - felülvizsgálati illetve csatlakozó felülvizsgálati kérelmükkel nem érintett rendelkezése - hatályában való fenntartását kérték.

A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint alaptalan, míg a csatlakozó felülvizsgálati kérelem kisebb részben alapos.

A Ptk. 324.-326.§-ai alapján helyesen állapította meg a jogerős ítélet, hogy a felperes 1995. augusztus 2-át megelőző időre a követelés elévülése miatt díjigényt már nem érvényesíthet, és az elévülés nyugvása sem állapítható meg. Az a körülmény, amire a felperes a felülvizsgálati kérelmében hangsúlyosan hivatkozott, hogy új vezetőjének, azaz törvényes képviselőjének jogellenes és felróható magatartása eredményezte, hogy nem tudott az igényéről, így azt nem érvényesíthette, menthető oknak nyilvánvalóan nem tekinthető. Az elévülés nyugvását a jogosult személyén, tevékenységén kívül álló olyan ok idézheti elő, amely objektív alapon zárja el a jogosultat attól, hogy a követelését érvényesítse. A törvényes képviselő mulasztása vagy esetleg kifejezetten a saját cégével szemben kifejtett károkozó magatartása ilyen külső objektív, menthető oknak nyilvánvalóan nem minősülhet.

A jogerős ítélet helytállóan fejtette ki azt is, hogy a szabadalom hasznosítása után a licenciadíj kizárólag addig igényelhető, amíg a szabadalom hatályban van. A szabadalom bármilyen okból való megszűnése a szabadalmi licencszerződést - a szerződésbe foglalt egyértelmű és kétséget kizáró rendelkezés hiányában - önmagában megszünteti, azaz szabadalom hiányában szabadalmi licencszerződésre alapítottan licenciadíj követelésére nyilvánvalóan nincs jogi lehetőség. Jelen esetben az Szt. 30.§ b)

pontja szerint az érintett szabadalmak végleges oltalma a fenntartási illeték megfizetésének elmulasztása miatt megszűnt. Helyes a jogerős ítélet megállapítása, mely szerint a szabadalmi licenciaszerződésből következően a szabadalmak fenntartása az I. r. alperes kötelessége volt, és ha e szerződéses kötelezettségét megszegve mentesül is a licenciadíj-fizetési kötelezettség alól, adott esetben a felperes vele szemben más igényt, így szerződésszegésből eredő kárigényt érvényesíthet. Miután sem a perben, sem pedig a felülvizsgálati kérelmében a felperes erre jogot nem alapított, nem volt arra lehetőség, hogy a Kúria a felülvizsgálati eljárásban az alperes esetleges szerződésszegő magatartását és annak jogkövetkezményét értékelje. Az azonban vitathatatlan, hogy a szabadalom megszűnését követően licenciadíj már nem érvényesíthető. A felperes álláspontjával ellentétben pedig a licenciaszerződés nem tartalmaz olyan rendelkezést, hogy a szabadalom idő előtti oltalmi megszűnése esetén az alperes a még elméletileg hátra lévő időre is köteles lenne hasznosítási díjat fizetni.

Aszabadalommal kapcsolatos jogerős ítéleti döntés nem jogszabálysértő, mert a felperes nem kapott arra lehetőséget a szabadalmastól, hogy a hasznosításra másnak engedélyt adjon, így az a magatartása, hogy az alperesnek un. allicenciát adott, az Szt. 18.§ (4) bekezdésébe ütközik és mint ilyen, semmis. Ha az engedély nélküli hasznosítás után valaki igényt kívánna érvényesíteni, az kizárólag a szabadalmas vagy esetleg az engedményese lehetne.

A közös szabadalmakra vonatkozóan - a Pp.275.§ (2) bekezdésének megfelelően - a felülvizsgálati kérelem korlátai között a jogerős ítélet jogszabálysértő jellege nem állapítható meg. A felperes felülvizsgálati kérelmében kifejezetten nevesítve a és a szabadalmakra állította azt, hogy az egész szabadalom hasznosítására engedélyt adhatott. Az egyéb közös szabadalmak vonatkozásában a keresetet elutasító jogerős ítélet jogszabálysértő jellegére kifejezetten nem hivatkozott. A felülvizsgálat korlátaira tekintettel a fenti két szabadalmon túlmenő esetleges jogszabálysértést tehát a Kúria nem vizsgálhatta. A felperes által megjelölt két szabadalom tekintetében pedig megállapítható, hogy azok szabadalmi oltalma már 1995. augusztus 2-át megelőzően megszűnt. Függetlenül attól tehát, hogy a felperes a közös szabadalmak után érvényesíthet-e igényt, a kérdésnek már nincs relevanciája, mert a követelés egyébként is elévült.

A csatlakozó felülvizsgálati kérelem kizárólag a szabadalom esetén alapos.

A csatlakozó felülvizsgálati kérelem elsődlegesen azt kifogásolta, hogy a jogerős ítélet kellően nem indokolta meg, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján a gyártástechnológia

megváltoztatását miért nem fogadta el bizonyított tényként. Ez a kifogás a szabadalom esetén helytálló. A kiegészített szakértői vélemény ugyanis a szabadalomnál egyértelműen rögzíti, hogy az igényponti jellemzőhöz képest az alperes változtatást hajtott végre, azaz nem a szabadalom alapját képező találmányt hasznosította. A szakértőnek ezt a megállapítását senki nem tette vitássá, ehhez képest e bizonyítékot a jogerős ítélet okszerűtlenül mérlegelte olyanként, amely az állítás bizonyítottságát kizárná.

A másik két szabadalom esetén azonban a kiegészítő szakértői vélemény nem egyértelmű, csak lehetségesnek tartja a változtatást, illetőleg a szabadalomnál nem egyértelmű, hogy a gyártástechnológia megváltoztatása egyben az igényponti jellemzők megváltoztatását is jelentené. Nem tettek indítványt a felek arra vonatkozóan, hogy a szakértői véleményt ebben a tekintetben a bíróság pontosíttassa, vagy egészíttesse ki, ezért e bizonytalan szakmai megfogalmazás alapján a jogerős ítélet helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy az igényponti változtatás „kétséget kizáró” módon nem nyert bizonyítást, függetlenül attól, hogy a perben a sarzs-lapok eredetisége nem kérdőjelezhető meg.

A csatlakozó felülvizsgálati kérelem második kifogása, amely szerint az 5 %-os díj a licenciaszerződésben átruházott valamennyi jogra vonatkozott, kifejezetten téves. A licenciaszerződés 2. pontja megjelöli azokat a jogosultságokat, amelyeket a felperes átad az alperesnek ugyanakkor a 3. pont az 5 %-os díjat már csak és kizárólag a szabadalmak hasznosítása után, szabadalmi licenciadíjként határozza meg. Az ellenértékbe tehát a 2. pontban felsorolt és a társasági szerződéssel már valóban az alperesre átruházott egyéb jogok értéke nem lett beszámítva, azaz lényegében ellenszolgáltatás nélkül - nyilvánvalóan a szerződő felek figyelmetlensége eredményeként - rendelkezett úgy a szerződés, hogy a szabadalmak hasznosítási jogán túlmenően egyéb jogokat, okiratokat, stb. is a felperes az alperes rendelkezésére bocsát.

Alaptalan az I. r. alperesnek az a kifogása is, hogy a licenciaszerződés részleges érvénytelenségére tekintettel (miután olyan jogok hasznosítását is engedélyezte a felperes, amelyeket az alperes már korábban megszerzett) az egész szerződés érvénytelenségét meg kellett volna állapítani. Egyrészt nem teszi még részben sem érvénytelenné a szerződést az, hogy a licenciadó felperes a szabadalmak hasznosítási jogán túlmenően biztosította az I. r. alperest az egyéb szellemi alkotások és a teljesítéshez szükséges egyéb dolgok szolgáltatásáról is. A többletjog ellenérték nélküli biztosítása nyilvánvalóan nem olyan érvénytelenségi ok, amely alapján a lehetetlen szolgáltatásra irányuló szerződés szabályai szerint kellene eljárni. Ennek a védekezésnek kizárólag akkor lenne relevanciája, ha a know-how-k és az egyéb szolgáltatások, okiratok ellenszolgáltatásaként díjat kötöttek

volna ki a felek. Az a jogi álláspont pedig, hogy ha az egész szerződés megdőlt, az a felperes bármiféle díjigényét kizárja, nyilvánvalóan téves. Ebben az esetben ugyanis azt kellett volna megállapítani, hogy az I. r. alperes érvényes hasznosítási szerződés nélkül hasznosította a felperes szabadalmait, amelynek a jogkövetkezménye vagy a Ptk. 237. §-a szerinti elszámolás, azaz a bíróság ebben az esetben a szerződést a határozathozatalig terjedő időre hatályossá nyilvánította volna (miután a szerződéskötést megelőző állapotot helyreállítani nyilvánvalóan nem lehet) és ez alapján kötelezte volna az I. r. alperest ugyancsak az elévülési időn belül az ellenszolgáltatás nélkül maradó szolgáltatás megtérítésére; vagy megállapította volna az I. r. alperes terhére az engedély nélküli hasznosítás eredményeként a szabadalombitorlást, amely ugyancsak - még ha más jogi alapon is - díjfizetési kötelezettséget von maga után. A részleges érvénytelenségre hivatkozás tehát az I. r. alperes fizetési kötelezettségén valósága esetén sem változtat.

Mindezek alapján a Kúria a jogerős ítéletet a Pp.275.§ (4) bekezdése szerint részben hatályon kívül helyezte, és az I. r. alperest terhelő marasztalás összegét a szabadalom után megítélt licenciadíjjal (130.147 forint) leszállította.

Egyebekben a jogerős ítéletet a Pp.275.§ (3) bekezdésének megfelelően hatályában fenntartotta.

A Kúria a Pp.81.§ (1) bekezdése és a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3.§ (2) és (5) bekezdése szerint kötelezte a felperest az I. r. alperes felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére.

Budapest, 2012. november 7.

Dr. Mészáros Mátyás sk. a tanács elnöke, Böszörményiné dr. Kovács Katalin sk. előadó bíró, Dr. Baka András sk. bíró

A kiadmány hitelélül:

Vné

tisztviselő